

HZ. PEYGAMBER'İN ÇOCUKLARLA VE GENÇLERLE MÜNASEBETİ ÇOCUKLARA: SEVGİ, ŞEFKAT ve İLTİFAT GENÇLERE: ONUR, GÜVEN ve CESARET

عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَأْخُذُنِي فَيُقْعِدُنِي عَلَى
فَخِذِهِ، وَيُقْعِدُ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ عَلَى فَخِذِهِ الْآخَرَ، ثُمَّ يَضُمُّهُمَا، ثُمَّ يَقُولُ:
”اللَّهُمَّ ارْحَمْهُمَا فَإِنِّي أَرْحُمُهُمَا.“

Üsâme b. Zeyd (ra) anlatıyor:

“Resûlullah (sav) beni alır, bir dizine oturtur, (torunu) Hasan b. Ali'yi de
öbür dizine oturturdu. Sonra bizi bağrına basıp şöyle derdi: ‘Allah’ım, bu
ikisine merhamet et! Ben de onlara merhamet ediyorum!’”

(B6003 Buhâri, Edeb, 22)

عَنْ أَبِي قَتَادَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يُصَلِّي، وَهُوَ حَامِلٌ أُمَامَةَ
بِنْتَ زَيْنَبَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، وَلِأَبِي الْعَاصِ بْنِ الرَّبِيعِ، فَإِذَا قَامَ
حَمَلَهَا وَإِذَا سَجَدَ وَضَعَهَا.

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:
”لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يَرْحَمْ صَغِيرَنَا وَيُوقِّرْ كَبِيرَنَا وَيَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ.“

عَنْ أَنَسِ [بْنِ مَالِكٍ] قَالَ: خَدَمْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَشْرَ سِنِينَ، وَاللَّهِ! مَا قَالَ لِي:
أَفَّا قَطُّ، وَلَا قَالَ لِي لِشَيْءٍ: لِمَ فَعَلْتَ كَذَا؟ وَهَلَّا فَعَلْتَ كَذَا؟

عَنْ مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ قَالَ: قَدِمْنَا عَلَى النَّبِيِّ ﷺ وَنَحْنُ شَبَبَةٌ، فَلَبِثْنَا عِنْدَهُ
نَحْوًا مِنْ عِشْرِينَ لَيْلَةً، وَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ رَحِيمًا فَقَالَ:
”لَوْ رَجَعْتُمْ إِلَى بِلَادِكُمْ فَعَلَّمْتُمُوهُمْ...“

Ebû Katâde'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav), kızı Zeyneb ile Ebu'l-Âs b. Rebî'den olan (kız torunu) Ümâme kucağında olduğu hâlde namaz kıları. Ayağa kalktığı zaman onu kucağına alır, secdeye vardığında bırakırdı.

(M1212 Müslim, Mesâcid, 41; B516 Buhârî, Salât, 106)

İbn Abbâs'ın naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: “Küçüğümüze merhamet etmeyen, büyüğümüze saygı göstermeyen, iyiliği emredip kötülükten sakındırmayan bizden değildir.”

(T1921 Tirmizî, Birr, 15)

Enes (b. Mâlik) şöyle demiştir: “Resûlullah'a on sene hizmet ettim. Vallahi bana bir kez olsun ‘Öf!’ bile demedi. Herhangi bir şeyden dolayı, ‘Niçin böyle yaptın?’ demediği gibi, ‘Şöyle yapsaydın ya!’ da demedi.”

(M6011 Müslim, Fedâil, 51)

Mâlik b. Huveyris anlatıyor: “Biz gençler Hz. Peygamber'in (sav) yanına geldik ve onun yanında (Medine'de) yaklaşık yirmi gece kaldık. Hz. Peygamber (sav) çok merhametliydi. (Ailelerimizi özlediğimizi anlayınca) şöyle buyurdu: “Memleketinize dönseniz de onlara (öğrendiklerinizi) öğretseniz...”

(B685 Buhârî, Ezân, 49)

A

kra' b. Hâbis, Temîm kabilesinin reislerindendi ve Araplar arasında önemli bir mevkiye sahipti. Câhiliye döneminde ortaya çıkan anlaşmazlıklarda hakemlik yapardı ve elinden geldiğince adaletle hükmederdi. Mekke'nin fethinden önce Müslüman olan Akra',¹ elinden geldiğince İslâm'ı öğrenmeye çalışıyordu. Peygamber Efendimize söylediği bir söz onun, çocuklara karşı sevecen davranma ve küçüklere merhamet gösterme konularında eksikliklerinin olduğunu gösteriyordu. Akra' bir gün Resûlullah'ı, torunu Hasan'ı öperken görmüş, "Benim on çocuğum var. Onlardan hiçbirini öpmedim." demişti. Rahmet Peygamberi bunun üzerine, "*Merhamet etmeye merhamet olunmaz.*" buyurmuş² ve bu yanlışını düzeltmesi gerektiğini ima etmişti. Çünkü Allah Resûlü'nün benimsediği en önemli prensiplerden biri, küçüklere sevgi ve şefkat göstermektir.³

Hz. Peygamber, çocukları çok severdi. Zira o, âlemlere rahmet olarak gönderilmişti⁴ ve çocuk sevgisi, Allah'ın insana bahşettiği merhamet duygusunun göstergesiydi. Bir bedevî Hz. Peygamber'e gelerek ona, "Sizler çocukları öper misiniz? Biz onları (hiç) öpmeyiz." demişti. Nebî (sav) ona şu anlamlı cevabı vermişti: "*Allah senin gönlünden merhameti çekip almışsa ben ne yapayım?*"⁵

Peygamberimiz, çocuklara olan sevgisini bazen onlara dua ederek,⁶ bazen onları kucaklayıp öperek,⁷ bazen kucağına oturtarak gösterirdi.⁸ Nitekim Üsâme b. Zeyd, Resûlullah'ın (sav) kendisini bir dizine, Hasan'ı da öbür dizine oturtup, onları bağrına bastığını ve onlar için şöyle dua ettini aktarmıştır: "*Allah'im, bu ikisine merhamet et! Ben de onlara merhamet ediyorum!*"⁹ Bazen de çocukları bineğine alarak,¹⁰ omuzlarında taşıyarak,¹¹ yanaklarını okşayarak¹² hatta onlarla şakalaşarak¹³ onlarla ilgilenirdi.

Medineli hanım sahâbiler arasında, dindarlığı, zekası ve cesareti ile meşhur olan Ümmü Süleym, bizzat katıldığı Huneyn Savaşı'ndan sonra, Medine'ye geri dönmüş, orada bir erkek çocuk dünyaya getirmişti.¹⁴ Bebeği diğer oğlu Enes'in kucağına verip Hz. Peygamber'e göndermişti. Allah Resûlü, hurma istemiş ve onu çiğneyip yumuşatarak, bebeğin ağzına koymuştu. Bebek hurmanın tadını alıp dilini, dudaklarını hareket ettirince, "*Ensarın hurmayı sevmesine bakın!*" buyurmuş ve bebeğe Abdullah

¹ H11/101 İbn Hacer, *İsâbe*, I, 101-102.

² M6028 Müslim, Fedâil, 65; B5997 Buhârî, Edeb, 18.

³ D4943 Ebû Dâvûd, Edeb, 58.

⁴ Enbiyâ, 21/107.

⁵ B5998 Buhârî, Edeb, 18; M6027 Müslim, Fedâil, 64.

⁶ B5884 Buhârî, Libâs, 60; M6256 Müslim, Fedâilü's-sahâbe, 56.

⁷ B2122 Buhârî, Büyû', 49.

⁸ B223 Buhârî, Vudû', 59; M5616 Müslim, Âdâb, 25.

⁹ B6003 Buhârî, Edeb, 22.

¹⁰ B5965 Buhârî, Libâs, 99.

¹¹ M6259 Müslim, Fedâilü's-sahâbe, 59; B5996 Buhârî, Edeb, 18.

¹² M6052 Müslim, Fedâil, 80.

¹³ T1992 Tirmizî, Birr, 57; D5002 Ebû Dâvûd, Edeb, 84.

¹⁴ "Abdullah b. Ebû Talha", *DİA*, I, 97; ST8/425 İbn Sa'd, *Tabakât*; VIII, 425.

adını vermişti.¹⁵ Mekke fethedilince de Mekkeliler çocuklarını akın akın Resûlullah'a getirmeye başlamışlardı. Resûlullah, getirilen çocuklar için bir yandan hayatlarının bereketli olması için dualar ediyor, bir yandan da başlarını okşayarak¹⁶ çocuklara olan sevgisini gösteriyordu.

Şefkat Peygamberi, çocukları bazen bineğine alarak sevindirirdi. Abdullah b. Ca'fer,¹⁷ Üsâme b. Zeyd¹⁸ ve Fadl b. Abbâs,¹⁹ onun, bineğine alıp seyahat ettiği çocuklar, gençler arasındaydı. Resûlullah'ın bu uygulaması, çocukların o kadar hoşuna giderdi ki onun seferden dönüşünü âdeta dört gözle beklerler ve onu karşılamak için yarışırldı. Resûlullah da çocuklardan birini bineğinin önüne, birini de arkasına alır ve gönüllerini hoş ederdi.²⁰

Allah'ın Elçisi bazen de çocukların yanaklarını okşayarak sevgisini gösterirdi. Onun bir dokunuşu, çocuklar için iftihar vesilesi olup unutulmayacak bir kıymete sahipti. Hatta sonraki yıllarda, bu türden hatıralarını başkalarıyla paylaşırlardı. Abdullah b. Sa'lebe²¹ ve Câbir b. Semüre bu şanslı çocuklardandı. Câbir başından geçen o mutlu hatırayı şöyle anlatmıştı: "Resûlullah ile birlikte ilk namazı (öğle namazını) kıldım. Sonra o, ailesinin yanına gitmek üzere çıktı, onunla birlikte ben de çıktım. Yolda onu çocuklar karşıladılar. Onların her birinin yanaklarını teker teker okşamaya başladı. Benim de yanağımı okşadı. Elinde öyle bir serinlik ve hoş bir koku hissettim ki sanki elini attârın (koku satanın) sepetinden çıkarmıştı."²²

Peygamberimizin çocukların arasına karışıp²³ onlarla çocuk olduğu, şakalaştığı ve oyun oynadığı olurdu. Meselâ, Medine'nin Hazrec kabilesine mensup bir ailenin çocuğu olan Mahmûd b. Rebî', beş yaşında iken Resûlullah'ın, kendilerine ait olan kuyudan çektiği suyu yüzüne püskürttüğüne dair bir hatırasını anlatmaktadır.²⁴

Resûlullah'ın çocukları sevmesine ve bu sevgisini göstermesine hiçbir durum engel olmuyordu. İslâm'ın en önemli ibadetlerinden biri olan namazda bile çocuklara olan sevgisini ve ilgisini esirgemeyen Peygamberimiz, bazen kızı Hz. Zeyneb ile Ebu'l-Âs'ın evliliğinden olan kız torunu Ümâme'yi,²⁵ bazen de diğer kızı Hz. Fâtıma ve Hz. Ali'nin evliliğinden olan torunları Hasan veya Hüseyin'i²⁶ omuzunda, sırtında veya kucağında tutarak namaz kıldırı. Secdeye gittiği zaman torununu yere bırakır, kalktığı zaman tekrar alırdı.

Namaz kılarken çocuklar onun önünden geçtiklerinde namazına devam eder hatta bazen dizlerinden tutan çocuklar olur ama Resûl-i Ekrem

¹⁵ M6322 Müslim, Fedâilü's-sahâbe, 107; B5470 Buhârî, Akika, 1.

¹⁶ D4181 Ebû Dâvûd, Tereccül, 8.

¹⁷ M6268 Müslim, Fedâilü's-sahâbe, 66.

¹⁸ B5964 Buhârî, Libâs, 98; M2950 Müslim, Hac, 147.

¹⁹ M3088 Müslim, Hac, 267; B1685 Buhârî, Hac, 101.

²⁰ D2566 Ebû Dâvûd, Cihâd, 54; B5965 Buhârî, Libâs, 99.

²¹ B4300 Buhârî, Meğâzî, 54.

²² M6052 Müslim, Fedâil, 80; ŞN15/85 Nevevî, Şerhu Sahîhi Müslim, XV, 85.

²³ B6129 Buhârî, Edeb, 81.

²⁴ B77 Buhârî, İlim, 18; M876 Müslim, Salât, 36.

²⁵ M1212 Müslim, Mesâcid, 41; B516 Buhârî, Salât, 106.

²⁶ N1142 Nesâî, Tatbik, 82; HM28199 İbn Hanbel, VI, 466.

namazını bozmadan tamamlardı.²⁷ Namaz kıldırırken cemaatin içinde ağlayan bir çocuk sesi duysa dayanamaz, kıraati kısa tutarak namazı bir an evvel bitirirdi.²⁸ Kendisine mevsimin ilk meyvesi sunulunca bereket duası yapar ve onu orada bulunan en küçük çocuğa ikram ederdi.²⁹

Şüphesiz Rahmet Elçisi'nin çocuklarla ilişkisi muhabbet, şefkat ve merhamet üzerine kuruluydu. O, *“Küçüğümüze merhamet etmeyen, büyüğümüze saygı göstermeyen, iyiliği emredip kötülükten sakındırmayan bizden değildir.”*³⁰ buyururken bu hususa dikkat çekiyordu. Peygamber Efendimiz, her ne sebeple olursa olsun çocukların incitilmelerine göz yummazdı. Nitekim onun amcasının hanımı ve torunu Hasan'ın da süt annesi olan Ümmü'l-Fadl, bir gün ziyarete geldiğinde yanında Hasan'ı da getirmiş ve onu Resûlullah'ın kucağına vermişti. Ne var ki Hasan, dedesinin kucağını ıslattı. Bunun üzerine süt annesi, *“Ne yaptın!”* dercesine bebeğin omuzuna vurunca Rahmet Peygamberi dayanamamış ve *“Oğlumun canını acıttın! Allah senin hayrını versin!”* buyurmuştu.³¹

Resûlullah, çocuklar yaramazlık yahut hata yaptığında onları azarlamaz, kınamaz, dövmez; uyarır hatalarını düzeltmek üzere onlara yol gösterirdi. Râfi' b. Amr³² çocukken bir gün ensarın hurmalarını taşlarken yakalanmış ve Allah Resûlü'nün huzuruna getirilmişti. Resûlullah onu derhâl cezalandırmak yerine önce, *“Çocuğum, hurmaları neden taşıyorsun?”* diye sormuş, o da *“Yemek için.”* diye karşılık vermişti. Bunun üzerine Peygamberimiz, *“Hurmaları taşıma da altına düşenlerden ye.”* buyurarak ona doğruyu öğretmiş, başını okşamış ve *“Allah'im, onun karnını doyur.”* diyerek dua etmişti.³³

Küçük yaşlardan itibaren Resûlullah'ın hizmetinde bulunan Hz. Enes'in şu ifadesi, Efendimizin çocuklarla ilişkisini çok güzel özetlemektedir: *“Resûlullah'a on sene hizmet ettim. Vallahi bana bir kez olsun 'Öf!' bile demedi. Herhangi bir şeyden dolayı, 'Niçin böyle yaptın?' demediği gibi, 'Şöyle yapsaydın ya!' da demedi.”*³⁴

Hz. Peygamber (sav), çocukların kişiliklerine saygı gösterir ve onlara iltifat ederdi. Bu amaçla, bazen oyun oynayan çocuklara selâm verir,³⁵ bazen onların kıyafetlerini över,³⁶ bazen de hastalandıklarında ziyaretlerine giderdi.³⁷

Çocukların hayata veda etmesi Allah Resûlü'nü bir başka hüznendirirdi. Kızı Hz. Zeyneb'in minik oğlu ölmek üzereyken kucağına verildiğinde Rahmet Peygamberi'nin gözlerinden yaşlar dökülüyordu. Sa'd b.

²⁷ N755 Nesâî, Kible, 7; HM3167 İbn Hanbel, I, 341.

²⁸ B709 Buhârî, Ezân, 65; M1055 Müslim, Salât, 191.

²⁹ M3335 Müslim, Hac, 474 .

³⁰ T1921 Tirmizî, Birr, 15; D4943 Ebû Dâvûd, Edeb, 58.

³¹ İM3923 İbn Mâce, Ta'birü'r-rû'yâ, 10; HM27416 İbn Hanbel, VI, 340.

³² İM2299 İbn Mâce, Ticâret, 67.

³³ D2622 Ebû Dâvûd, Cihâd, 85.

³⁴ M6011 Müslim, Fedâil, 51; D4773 Ebû Dâvûd, Edeb, 1.

³⁵ M6378 Müslim, Fedâilü's-sahâbe, 145; D5202, D5203 Ebû Dâvûd, Edeb, 135, 136.

³⁶ B3071 Buhârî, Cihâd, 188.

³⁷ B5657 Buhârî, Merdâ, 11.

Ubâde, “Yâ Resûlallah! Bu ne hâl?” deyince Peygamberimiz, “Bu, Allah’ın kullarının kalbine koyduğu rahmettir. Allah, kullarından ancak merhametli olanlara merhamet eder.” buyurmuştu.³⁸ Aynı şekilde küçük yaşta ölen oğlu İbrâhim için de hüzünlünen Resûlullah, onu bağrına basarak sessizce göz-yaşı dökmüş ve “Göz yaşarır, kalp hüzünlenir, ...” buyurmuştu.³⁹

Peygamber Efendimizin çocuklarla sevgi, şefkat ve iltifat üzerine kurduğu ilişkisi, her aşamasında geleceğin yetişkinine duyulan saygıyı yansıtmakta iken gençlerle iletişimi ise çok daha derin ve etkileyiciydi. Kendilerine has bir ruh hâli içerisinde olan gençler, istek, arzu, heyecan, gurur, şiddet gibi duyguları yoğun biçimde yaşamalarına rağmen, aynı zamanda tecrübesizdirler. Bunu bilen Rahmet Peygamberi, gençlerle ilişkisinde onurlandırıcı, güven verici, cesaretlendirici, akılcı ve ılımlı bir tarz benimsemişti.

Resûlullah, gençlere bir iş verdiği zaman, tecrübesizlikten kaynaklanan ürkekliliği yok etmek üzere muhatabına güven verir ve onu cesaretlendirirdi. Hz. Ali genç yaşta Yemen’e kadı olarak görevlendirildiği zaman, genç ve tecrübesiz oluşunu gerekçe göstererek ilk başta çekingen davranmıştı. Bunun üzerine Allah Resûlü, mübarek elini onun göğsüne vurmuş ve “Allah’ım, bunun kalbine hidayet ver ve diline sebat ver!” buyurarak duasıyla onu cesaretlendirmiş ve ona bir davada nasıl hüküm vermesi gerektiğini anlatmıştı. Hz. Ali, “Bundan sonra iki kişi arasında hüküm verme konusunda hiç tereddüt etmedim.” demişti.⁴⁰

Resûlullah, sadece gençlerin özgüven eksikliklerini gidermekle kalmamış, aynı zamanda çevrenin gençlere karşı güvensizliğini de ortadan kaldırmaya çalışmıştı. Vaktiyle, azatlı kölesi Zeyd b. Hârise’yi genç yaşta olmasına rağmen aralarında ileri yaşta sahâbilerin de olduğu bir gruba komutan tayin etmişti. Ama ashâbdan bazıları, onun komutanlığı hakkında tereddüt göstermişlerdi. Sonraları Peygamber Efendimiz, dadısı Ümmü Eymen ile Zeyd’in evliliğinden dünyaya gelen Üsâme’yi Rumlar üzerine gönderilecek bir orduya komutan tayin etmiş ve yine tereddütler baş göstermişti. Bunun üzerine Resûl-i Ekrem, “Siz şimdi Üsâme’nin kumandanlığı hakkında ileri geri konuşuyorsunuz. Bundan önce babasının kumandanlığı hakkında da konuşmuşunuz. Allah’a yemin ederim ki Zeyd bu göreve nasıl lâıyk ve insanların bana en sevimlilerinden idiyse hiç şüphesiz Üsâme de babasından sonra bana insanların en sevimlilerindedir.”⁴¹ buyurarak hem itirazları susturmuş hem de genç Üsâme’yi cesaretlendirmişti.

³⁸ B1284 Buhârî, Cenâiz, 32; M2135 Müslim, Cenâiz, 11; AU8/105 Aynî, *Umdetü’l-kârî*, VIII, 105.

³⁹ M6025 Müslim, Fedâil, 62; B1303 Buhârî, Cenâiz, 43. ⁴⁰ İM2310 İbn Mâce, Ahkâm, 1; D3582 Ebû Dâvûd, Kadâ’ (Akdiye), 6.

⁴¹ B4469 Buhârî, Meğâzî, 88; M6254 Müslim, Fedâilü’s-sahâbe, 55.

Gençlerin yoğun bir duygu değişimi yaşadıklarını bilen Resûlullah, onlarla ilişkilerinde bu durumu dikkate alır; onlara karşı son derece makul ve mutedil davranırdı. Onun ne derece ince ruhlu ve anlayışlı olduğunu gören gençlerin, Allah Resûlü'ne muhabbetleri bir kat daha artardı. Mâlik b. Huveyris ve arkadaşlarından oluşan bir grup genç, İslâm'ı kabul ettikten sonra memleketlerinden yola çıkarak Medine'ye Hz. Peygamber'i ziyarete gelmişlerdi. Yaklaşık yirmi gün onun yanında kalmışlar ve artık geride kalanları özlemeye başlamışlardı. Resûlullah bu durumu sezmiş, anlayışla karşılaşmış ve duygularını dile getirmelerine gerek kalmadan, “*Memleketinize dönseniz de onlara (öğrendiklerinizi) öğretseniz.*” diyerek ailelerinin yanlarına dönmelerine izin vermişti.⁴²

Genç olmanın belki de en zor taraflarından birinin, karşı cinse duyulan ilgi ve arzu olduğunu bilen Peygamberimiz, gençlere dengeli davranmayı ve sabırlı olmayı tavsiye ederdi. Abdullah b. Mes'ûd'un anlattığına göre o, etrafındaki gençlere şöyle buyurmuştu: “*Gençler! Evlenme imkânı bulanınız evlensin. Çünkü evlenmek, gözü haramdan çevirmek ve iffeti korumak için en iyi yoldur. Evlenme imkânı bulamayanlar da oruç tutsun. Çünkü orucun, kişi için şehveti kesme özelliği vardır.*”⁴³

Amcasının oğlu Fadl b. Abbâs evlilik çağına geldiğinde Resûl-i Ekrem, Mahmiye isimli zekât memuru bir sahâbîye, “*Bu gence kızını nikâhla.*” buyurarak aracılık etmişti.⁴⁴ Veda Hacci'nda bineğinin arkasına aldığı Fadl, yolda gördüğü hanımlara bakınca, mübarek eli ile onun yüzünü öbür tarafa çeviren de Peygamberimiz idi.⁴⁵

Hz. Peygamber, gençlik hevesleri konusunda delikanlılardan sadır olabilecek aşırılıkları, onları kırmadan, incitmeden, küçük düşürmeden engeller ve yanlışını görmesine yardımcı olurdu. Bir defasında, nefesine hâkim olamayıp artık zina etmek istediğini belirten bir delikanlı, Peygamberimize gelerek İslâm'ın haram kıldığı bu fiili işlemek için izin istemişti. Sahâbîler hemen onu susturmaya kalkışmışlardı. Ancak Resûlullah onlara müsaade etmemiş, genci yanına oturtmuş ve sırasıyla ona annesiyle, kızıyla, kız kardeşiyle, halasıyla ve teyzesiyle bir başkasının zina etmesine razı olup olmayacağını sormuştu. Genç her seferinde, “Hayır.” cevabını vermiş ve Resûlullah da her seferinde diğer insanların da buna razı olmayacağını sakın bir dille anlatmıştı. Sonra “*Allah'ım, bu gencin günahını bağışla, kalbini temizle, ırzını koru!*” diye dua etmiş ve delikanlı bu niyetinden vazgeçmişti.⁴⁶

⁴² B685 Buhârî, Ezân, 49; M1535 Müslim, Mesâcid, 292.

⁴³ B5066 Buhârî, Nikâh, 3; T1081 Tirmizî, Nikâh, 1.

⁴⁴ M2481 Müslim, Zekât, 167.

⁴⁵ M2950 Müslim, Hac, 147; D1905 Ebû Dâvûd, Menâsik, 56.

⁴⁶ HM22564 İbn Hanbel, V, 257.

Güç, heyecan ve kuvvetin zirvede olduğu bu dönemde, tecrübesizlik gençleri tehlikeli girdaplara sokabilir. İşte Resûlullah güçlü iradesiyle bu fırtınaya dayanıp harama düşmeyen genci, Allah'ın kendi (arşının) gölgesinden başka hiçbir gölgenin (himayenin) bulunmadığı kıyamet gününde gölgelendireceği (himaye edeceği) yedi kişiden biri olarak saymıştır.⁴⁷

Nebî (sav), iffetini koruyan, Allah karşısındaki sorumluluğunun bilincinde ve istikamet üzere olan gençleri, ilâhî azabın karşısındaki engellerden biri olarak tanıtmış ve "...Huşû duyan gençler, (namaz kılarak) rûkû eden yaşlılar, emzikli bebekler ve otlayan hayvanlar olmasaydı mutlaka başımıza azap yağardı." buyurmuştur.⁴⁸

Hz. Peygamber, gençlerin terbiyesi ile özel olarak ilgilenmiş, mescidinin yanı başındaki Suffe isimli çardakta, Ebû Hüreyre gibi nice delikanlıya dini öğretmiştir. Efendimizin yanında gençliklerini yaşayan Abdullah b. Ömer, Abdullah b. Mes'ûd, Abdullah b. Abbâs, Muâz b. Cebel ve Enes b. Mâlik gibi büyük sahâbîlerin, İslâm kültür ve medeniyetinin inşasındaki yerleri tartışılmazdır. Bulduğu her fırsatta gençlere özel tavsiyelerde bulunan Allah Resûlü'nün, Abdullah b. Abbâs'a verdiği öğütlerden biri şöyledir: "*Delikanlı! Sana bazı sözler öğreteceğim: Allah'ı(n hakkını) koru ki Allah da seni korusun. Allah'ı(n hakkını) gözet ki O'nu hep yanında bulasın. Bir şey isteyeceğinde Allah'tan iste. Yardım dileyeceğinde Allah'tan yardım dile. Şunu bilmelisin ki bütün toplum (varlık âlemi) bir konuda senin yararına bir şey yapmak için bir araya gelse ancak Allah yazmışsa sana destek verebilirler. Yine (bütün toplum) sana zarar vermek için bir araya gelse ancak Allah yazmışsa sana zarar verebilirler. Zira kalemler kaldırılmış, sayfalar kurummuştur.*"⁴⁹

Sonuç olarak diyebiliriz ki Allah Resûlü, peygamberlik görevi gereği, cinsiyet ve yaş ayrımı yapmaksızın toplumun her ferdi ile yakından ilgilenmiş, bu bağlamda çocuklarla sevgi, gençlerle samimiyet dolu bir ilişki geliştirmiştir. Bir çocuğun aslında geleceğin yetişkini olduğu, bir gencin ise, vahyin en taze muhatabı olduğu düşünüldüğünde, onların ne kadar kıymetli oldukları anlaşılacaktır. Peygamberimiz çocuk ve gençlerin geleceğin sorumluluğunu yüklenebilecek nitelikte yetişmesi için hassasiyet göstermiş; merhamet ve muhabbete doymuş bir çocuk, yeryüzünün halifesi olduğunun şuuruna ermiş bir genç, kısacası eşref-i mahlûkât olan bir "insan" yetiştirmek için gayret etmiştir.

⁴⁷ B660 Buhârî, Ezân, 36; M2380 Müslim, Zekât, 91.

⁴⁸ YM6402 Ebû Ya'lâ, *Müsned*, XI, 287.

⁴⁹ T2516 Tirmizî, *Sıfatü'l-kıyâme*, 59; HM2669 İbn Hanbel, I, 293.